

Т. І. Духаніна,
аспірант кафедри економічної політики,
начальник відділу супроводження та забезпечення впровадження
економічних реформ Департаменту забезпечення діяльності
Міністра Міністерства фінансів України,
Національна академія державного управління
при Президентові України

ДЕРЖАВНА ВЛАДА В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Аналізуються детермінанти та сутність змін державної влади в Україні і технологій її функціонування. Обґрунтовується, що в умовах багатопартійності, слабкості партійних структур, внутрішньополітичної боротьби статус України, як правової держави, помітно знижується, а недовіра до всіх владних інститутів з боку значної частини громадян і суспільства в цілому посилюється.

Ключові слова: людина, суспільство, держава, влада, політична організація, глобалізація, інформаційна революція.

Т. І. Dukhanina,
*Graduate student of economic policy, Head of accompaniment and enable the introduction economic reforms
Department of ensure the activities of the Minister, the Ministry of Finance of Ukraine,
National Academy for Public Administration under the President of Ukraine*

STATE POWER IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF GLOBAL TRANSFORMATIONS

This article the author analyzes the determinants and essence of changes of state power in Ukraine, stages of government institutions, technologies of their functioning, in particular, the place and role of the institution of the presidency, parliamentary multiparty system; author asserts that this process is contradictory; in terms of a multiparty, weak party structures, the internal political struggle Ukraine's status as a legal state, decreases significantly, whereas distrust of all institutions of power on the part of most population and society as a whole – is enhanced; power at the moment, its most important function – social integration and coordination of different political and social forces – still performs not fully and effectively.

Key words: people, society, the state, the government, political organization, globalization, the information revolution.

Т. И. Духанина,
*аспірант кафедри економічної політики, начальник отдела сопровождения
и обеспечения внедрения экономических реформ Департамента обеспечения
деятельности Министра Министерства финансов Украины,
Национальная академия государственного управления при Президенте Украины*

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ВЛАСТЬ В УКРАИНЕ В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНЫХ ТРАНСФОРМАЦИЙ

Анализируются детерминанты и сущность изменений государственной власти в Украине. Обосновывается, что в условиях многопартийности, слабости партийных структур, внутривластной борьбы статус Украины, как правового государства, заметно снижается, зато недоверие ко всем государственным институтам со стороны значительной части граждан и общества в целом усиливается. Сегодня власть свою важнейшую функцию – интеграцию общества и координацию деятельности различных политических и социальных сил – осуществляет неэффективно.

Ключевые слова: человек, общество, государство, власть, политическая организация, глобализация, информационная революция.

Постановка проблеми. Модернізаційно-інноваційні процеси розгортаються в усіх сферах життя суспільства – в економіці, політиці, культурі, науці, освіті тощо. Не оминають вони й інститут державної влади. Для того щоб бути ефективною, прийнятною для більшості населення країни, державна влада має постійно оновлюватись, осучаснюватись, тобто модернізуватись. В основу цього процесу покладені перманентні інновації, які впроваджуються в систему державної влади відпо-

відно до викликів часу та потреб практики. Як зазначають учені, в Україні цей процес відбувається досить суперечливо і не завжди послідовно [1]. Стримуючим чинником модернізації державної влади є недостатньо ґрунтовне осмислення цього процесу, що спонукає до подальших досліджень.

Аналіз останніх публікацій та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Окремі аспекти змін, що відбуваються в державній владі, формування політичних інститутів

під впливом глобалізаційної трансформації є предметом дослідження багатьох сучасних науковців, серед яких В.Андрущенко, В.Звіркоўська, А.Пахарєв, С.Довгий, І.Алексеєнко та ін. [1; 3; 5; 10; 20].

Разом з тим між науковцями й досі немає єдиної думки щодо адаптації українських інституцій влади до тих умов, що відбуваються під час глобалізаційних процесів. На сьогодні залишається відсутньою єдина концепція формування держави, що здатна легко адаптувати у свою діяльність всі важливі інструменти та методи, які вже давно впроваджені в інших країнах.

Метою статті є вивчення сучасного стану державної влади в Україні в умовах глобалізаційних викликів та визначення перешкод, що стримують його розвиток. Для досягнення мети необхідно вирішити такі важливі завдання: дослідити етапи становлення інституту державної влади в Україні, вивчити головні засади сучасної моделі влади та виявити суперечності, що є стримуючим фактором у цьому процесі.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Сучасний етап становлення інституту державної влади, що розпочався з проголошенням незалежності України в 1991 р., характеризується докорінною трансформацією державних інститутів радянського суспільства в систему, що відтворює основні принципи, властиві сучасним західним державам. Як зазначають фахівці Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України, в Україні триває період становлення інститутів незалежної державності, і цей процес відбувається під впливом західних інституційних моделей: дизайн новопосталих інститутів зовні відповідає західним зразкам [2, с. 29].

Фундаментальні засади означеної моделі інституту державної влади, що встановлюється в сучасній Україні, визначаються її Основним Законом. За Конституцією Україна є суверенною, незалежною, унітарною, демократичною, соціальною, правовою, позаблоковою державою – республікою. Відповідно до Конституції державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Усе суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної, ідеологічної різноманітності. Конституція зумовлює статус інституту президентства, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, судових і прокурорських органів, визначає статус і роль місцевого самоврядування.

За оцінкою В.Звіркоўської, ухваливши демократичну Конституцію, визнану фахівцями як один із найпрогресивніших документів, українська полі-

тична еліта засвідчила, що її національна ідея в цілому збігається з головними орієнтирами європейської цивілізації, складовими якої є: демократія і парламентаризм, пріоритетність людських прав і свобод, захист прав меншин тощо. Тим не менше, маючи характер акта прямої дії, Конституція так і не запрацювала повною мірою на національну ідею в тому розумінні, що її положення та норми часто порушуються та ігноруються, причому ініціаторами цих порушень нерідко виступають саме органи державної влади, її провідні інституції як в особі виконавчої, так і законодавчої гілок [3, с. 45–46].

М.Михальченко, у свою чергу, звертає увагу на перманентні зміни Конституції України, що за умов нерозвинутої демократії викликає неповагу до Основного Закону та інших законів. Якої поваги може заслуговувати Основний Закон держави, якщо він є аморфним і змінюється під кожен більш-менш значну зміну політичної ситуації (конфлікт під час обрання Президента України, зміни у системі «правляча партія (блок) – опозиція», політичний інтерес президента або лідера партії тощо). Так само перманентно змінюються всі закони [4, с. 8].

А.Пахарєв також приєднується до критики намагання окремих політичних сил змінити деякі ключові положення Конституції відповідно до владних повноважень державних органів та міжнародного статусу країни. На його думку, порушення Конституції та інших законодавчих актів в умовах внутрішньополітичної боротьби помітно знизили статус України як правової держави, послалили довіру до всіх владних інститутів з боку значної частини громадян і суспільства в цілому. Звідси робиться висновок, що поки ще Українська держава як політичний інститут не виконує найважливішу свою функцію – інтеграцію суспільства і координацію діяльності різних політичних і соціальних сил [5, с. 17].

Центральне місце серед процесів модернізації інституту державної влади в Україні після отримання незалежності посідає розвиток інститутів президентства, парламентаризму, багатопартійності. Результати та наслідки цього процесу сьогодні є вельми суперечливими.

Так, В.Гапоненко відзначає чимало суперечливих особливостей, властивих інституту президентства, зокрема створення передумов для встановлення авторитарних режимів, демагогії, протистояння різних гілок влади, явище «подвійної легітимності». Ці слабкі сторони цілком характерні для перехідних суспільств, де демократія ще не пройшла етап консолідації, не сформувалися сталі демократичні цінності та не існує загально-

визнаних правил гри у взаємодії різних політичних суб'єктів. В Україні до цього можемо додати такі риси інституту президентства, як персоналізований характер, незбалансованість між різними гілками влади, спроби маніпулювати конституційним статусом президента в інтересах певних політичних сил [6, с. 115].

Згідно з думкою авторів доповіді Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України, інститут президентства склався як під впливом українсько-радянського досвіду, так і під впливом найближчого середовища – пострадянських республік, які (крім прибалтійських) обрали авторитарний шлях політичних та економічних трансформацій. Радянські недемократичні політичні традиції, радянська у своїй основі політична культура «людей влади», їх попередній досвід стали тими чинниками, які й зумовили особливості інституціоналізації президентства. Саме ці традиції й політична культура, можна стверджувати, були основним гальмівним чинником, який на початку 1990-х рр. став на заваді суспільно-політичним модернізаційним процесам у напрямі демократії [2, с. 29].

А.Пахарєв визначальним періодом у становленні інституту президентства в Україні вважає десятирічний президентський термін Л.Кучми, коли інститут президентства був закріплений положеннями нової Конституції України 1996 р. та відповідними законодавчими актами про президентські структури – адміністрацію і раду безпеки. Унаслідок цих та інших підзаконних актів і постанов влада президента отримала фактично напівмонархічні повноваження: повний персональний контроль над складом і діяльністю уряду, тотальний контроль над органами регіональної влади шляхом призначення голів адміністрації з широкими управлінськими правами. Президент мав одноосібне право призначати або звільняти з посади будь-якого посадовця уряду, крім прем'єр-міністра, який за Конституцією затверджувався Верховною Радою. Але і за цієї ключової посади виконавчої гілки влади у президента були основні важелі впливу. Тільки президент мав право висувати кандидатуру на посаду прем'єр-міністра, а якщо парламент тричі не затверджував президентську кандидатуру, він мав конституційне право розпустити парламент і призначити нові парламентські вибори. Таким чином, інститут президентства за часів Л.Кучми став провідною владною структурою авторитарного типу [5, с. 18].

Інститут парламентаризму в умовах сучасного українського суспільства також не виконує тих сподівань, які поклалися на нього на початку

модернізаційних змін. Як відзначають сучасні українські аналітики, світовий досвід доводить, що парламентаризм є необхідним атрибутом демократії. За відповідних умов парламент є ефективним механізмом здійснення державної влади та демократичного контролю над її виконавчими структурами, запобіжником її узурпації іншими владними інститутами, зокрема главою держави та урядом. Водночас в Україні парламентаризм поставлений під загрозу знищення, у державі наполегливо запроваджуються засади суто президентської моделі влади з ознаками авторитаризму. Діяльність Верховної Ради України лише частково відповідає керівним принципам демократичних парламентів. Знижуються ефективність і якість законодавчої діяльності Верховної Ради. Представницька функція виконується українським парламентом неналежною мірою. Вплив виборців на персональний склад і діяльність парламенту фактично втрачений. Контрольна та установча функції українського парламенту за рахунок неконституційного перерозподілу її повноважень між президентом і урядом значно звужені, виконуються формально та дедалі менше відіграють роль дієвих механізмів впливу на державну політику [7, с. 76].

За оцінками Л.Павлової, для української політичної системи є характерним недостатній парламентаризм. Мова йде не про створення власне законодавчого органу – парламенту, а про дієву систему організації влади із сильним представницьким інститутом, де діє принцип відповідальності уряду перед парламентом, є розвинена система партій, що підтримують різноманітні зв'язки з групами, які репрезентують різні інтереси, та створені гарантії для діяльності політичної опозиції як у парламенті, так і за його межами. На жаль, уже у своєму зародку український парламентаризм значною мірою zdeформований. Представники старої номенклатури, а потім і нова політична еліта використовували і продовжують використовувати у своїх інтересах принципи демократії, а не розвивають її. Недостатній парламентаризм властивий досить слабким, не повністю політично структурованим, малоавторитетним, дещо маргіналізованим, безвідповідальним, неефективним законодавчим органам держави. У таких парламентах не визначені або нестабільні правлячі та опозиційні групи, партійні фракції не довіряють одна одній, їхні позиції під час голосувань мають ситуативний характер. Жодна з партій у парламенті не задоволена підсумками чергових виборів. Нормальну роботу парламентів часто саботують або гальмують у такий спосіб: фракції залишають засідання, відмовляються брати участь у голосуванні, за-

тягують дискусії, вносять величезну кількість несуттєвих пропозицій. Парламентську трибуну депутати досить часто використовують для реклами власної особи і популістських пропозицій, а не для відстоювання політичних рішень. Такий парламентаризм, зрештою, виявляється у великому динамізмі внутрішньопарламентської діяльності без адекватного втілення парламентських рішень у практичну діяльність суспільства [8, с. 208–209].

Подібна картина спостерігається й у становищі інституту багатопартійності. Так, В.Лещенко відзначає певний суб'єктний статус, що українські політичні партії сьогодні мають у системі державної влади. Проте значна їх частина є не стільки інститутами, які представляють інтереси суспільства в органах влади, скільки формою легітимації окремих груп політичної, бюрократичної та бізнесової еліт, надання їм видимості публічного функціонування та легальним механізмом входження у парламент для ведення лобістської діяльності. Деформованість партійної системи спричинена аморфністю соціального середовища, відсутністю умов для становлення характерного для країн стабільної демократії партійно-політичного спектра, процесом олігархізації державної влади й управління. Серед названих факторів найбільш негативну роль відіграє останній [9, с. 27].

С.Довгий специфіку вітчизняної багатопартійності характеризує таким чином: здебільшого партії тут інституалізувалися не тоді, коли з'являлася їхня соціально-демографічна база або актуалізувалися певні потреби великих мас населення. Як правило, це відбувалося тоді, коли проходили чергові парламентські чи президентські вибори і той, хто претендував на роль лідера, отримував відповідні фінансові ресурси (незалежно від їхнього походження) для залучення якомога більшої електоральної бази. Тому головна проблема України в межах партійного сегмента громадсько-державного життя криється у штучному створенні переважної більшості партій-клієнтів [10, с. 143].

Узагальнюючи недоліки, що виявилися в процесі модернізації інституту державної влади в Україні, можна погодитися з А.Пахаревим, на думку якого, в умовах внутрішньополітичної кризи в країні політичні інститути виявилися нездатними розв'язувати повсякденні суспільні проблеми демократичним шляхом, що викликало інші форми та методи правління, притаманні авторитаризму і тоталітаризму. Тенденції для подібних побоювань такі: 1) правовий нігілізм більшості управлінської бюрократії; 2) численні порушення законів держави, у тому числі Конституції; 3) клановий спосіб управління державою, у якому пріоритет

належить олігархічним структурам; 4) зовнішньополітичний тиск окремих могутніх держав тощо [5, с. 20].

У свою чергу, аналітики Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України дійшли висновку, згідно з яким на початку 1990-х рр. не відбулося кардинальних змін в інституційному дизайні та суті політичних інститутів, тих змін, які б забезпечили незворотність демократичних перетворень, відкритість політичної системи, прозорість прийняття політичних рішень [2, с. 29–30].

Т.Бевз також вказує на існування серйозних недоліків у системі державного управління, що склалася в 1990-ті рр. Ці недоліки були й до цього часу залишаються одними з основних перешкод для модернізації української економіки. Так, низький рівень виконавської дисципліни, повсюдне поширення корупції, неефективні технології роботи адміністративного апарату, наявність великої кількості дублюючих і зайвих функцій в органах державної влади призводять до неефективності роботи держави як такої. При цьому окремо слід зазначити проблеми, пов'язані з кадровим забезпеченням державного управління, – рівень заробітної плати у поєднанні з низьким престижем держави як потенційного працедавця привели до того, що професійний рівень державних службовців різко деградував [11, с. 35].

Отже, у процесі розвитку інституту державної влади в сучасній Україні перед ним постала низка проблем, що можна розглядати як виклики на шляху його модернізації. Так, з точки зору Ф.Рудича, перед сучасною українською владою поставили такі виклики, як становлення ефективно діючих владних структур, формування консолідаційної ідеології, знаходження інноваційної моделі економіки, визначення зовнішньополітичної стратегії держави [12, с. 6].

Незважаючи на більш ніж два десятиліття розвитку Української держави, в умовах незалежності все ще актуальною проблемою залишається подолання радянської спадщини. За словами О.Дергачова, Україні у спадщину від радянських часів дісталася традиція «важкої держави», тобто іманентна гіперболізація ролі та функцій влади, її претензії на те, щоб все контролювати і номінально за все відповідати. Це, зокрема, є однією з базових причин поширення реальної безвідповідальності. Перегляд можливостей держави породжує її перевантаження зобов'язаннями, збільшує число тих сфер, у яких мали б діяти ринок, самоврядування, ініціатива громадян і де сама вона приречена на неуспіх. Крім того, така концепція дер-

жавної влади породжує два масштабних негативних феномени. Перший – бюрократизація, тяжіння до ручного управління, нівелювання ролі законів, права; другий – закріплення державного патерналізму і заохочення масового утриманства [13, с. 22].

На думку Ф. Барановського, суттєвим дефектом моделі модернізації, яка використовується у більшості пострадянських держав, є величезна інерційність, що істотно знижує, а в деяких випадках і виключає можливість подальших змін на власній основі. Небажання української правлячої еліти хоч якось обмежити вплив кланових угруповань та бюрократії на політичну систему і відокремити владу від бізнесу визначило низьку ефективність політичної системи і кризовий стан суспільства загалом [14, с. 57–58].

Чимало дослідників, характеризуючи стан розвитку інституту державної влади в Україні, звертають увагу на існування напруженості, суперечностей, конфліктів та конфронтації як усередині державних інститутів, так й у відносинах між державою і суспільством.

Зокрема, М. Бойчук, говорячи про значний рівень соціальної та політичної напруженості в сучасному українському суспільстві, серед політичних причин такого становища називає нерозвиненість політичних та організаційних структур, відсутність впливових, авторитетних політичних партій; низький рівень політичної культури суб'єктів політики; довготривале нежиттєздатне поєднання елементів парламентської республіки, президентського правління і радянської влади; невизначеність принципів відносин між законодавчою, виконавчою та судовою гілками влади; низький рівень концептуального обґрунтування ідеї державності України та вкорінення її у свідомості населення [15, с. 52].

Л. Бунецький, розглядаючи особливості трансформаційних змін у системі політичних інститутів в умовах демократичного транзиту України, їх спрямованість та здійснення пов'язує з боротьбою багатьох політичних парадигм і сил. Деякі з них істотно протидіють демократичним змінам, додаючи їм деструктивного характеру, що, безумовно, вводить суспільство в стан «динамічного хаосу», у якому й опинилась Україна. У цій ситуації виникає критичний рівень соціально-політичної нестабільності, конфронтації та нового інституційного перевороту. Отже, небезпека цієї ситуації полягає в тому, що сучасний політичний устрій інтенсивно відтворює «стару» суперечність між інтересами суспільства (більшості громадян) і державою, її владними інститутами і партійною системою;

між демократичною формою політичного курсу та його адміністративно-командним, олігархічним змістом. Причому ці розбіжності набирають сили, а суперечність набуває рис «революційного» конфлікту і тому сьогодні деформована держава потребує стратегії, орієнтованої на консолідацію політично поляризованого суспільства [16, с. 121].

Окремої уваги заслуговують конфлікти всередині державних інститутів. Як відзначає М. Михальченко, в Україні існує політична система, яка своєю структурою і функціями породжує протистояння гілок влади і дестабілізує державу і суспільство. Серед головних причин відзначається перманентна боротьба гілок влади за повноваження, оскільки Конституція України нечітко фіксує ці повноваження і перехресчує їх. Особливо конфліктними є проблеми: а) призначення суддів різної компетенції, у тому числі суддів Конституційного і Верховного судів України, де діють кілька суб'єктів влади і прагнуть контролювати різні елементи судової влади; б) формування уряду, де теж конкурують різні суб'єкти політики (Президент України, Верховна Рада України, політичні партії); в) призначення і контроль керівників обласних і районних державних адміністрацій, де конкурують Президент і Прем'єр-міністр України та їхні апарати [4, с. 8].

Суттєвою властивістю розвитку інституту державної влади в сучасній Україні є так звана «приватизація» державних інститутів великим бізнесом. Так, О. Фісун, розглядаючи Україну як приклад неопатримоніальної системи влади, відзначає, що в рамках цієї системи відбувається присвоєння сфери управління офіційними носіями політичної влади, унаслідок чого управління державою здійснюється як приватне володіння правлячих груп (*patrimonium* у перекладі з латини означає «спадкоємне, родове майно»). У результаті державні й адміністративні ресурси, а також суспільні інститути використовуються для досягнення економічних і політичних цілей приватних осіб. Наприклад, силові та фінансові функції держави фактично стають ефективним важелем придушення будь-якого політичного опору й усунення економічних конкурентів за принципом «дружам все, ворогам – закон» [17, с. 6–7].

О. Дергачов звертає увагу на неналежне реструктурування системи власності. Значна частина національних ресурсів опинилася в руках специфічних власників, які, по-перше, не завжди і не обов'язково узгоджують свої дії з інтересами країни, а по-друге, безпосередньо впливають на владу та державну економічну політику. Усе це суттєво спотворює систему влади, орієнтацію її діяль-

ності та суспільно-політичну роль. Ставка на привілеї, на збереження тіньових схем мають наслідком зацікавленість впливових груп еліт у гальмуванні демократичних і ринкових реформ. Глибина проблем переплетіння влади і бізнесу є такою, що йдеться не про здатність влади тримати великий капітал у межах закону, а про те, як змусити саму владу, що має недостатньо цивілізовану природу і переважно обслуговує інтереси крупного бізнесу, захищати національні інтереси. За таких умов важко сподіватися на належну ефективність державного механізму [13, с. 25].

Означені вище проблеми та недоліки функціонування інституту державної влади породжують недовіру до більшості державних інститутів з боку населення України. Як стверджують Н.Міненко та Д.Підоненко, рівень довіри до державної влади за часів незалежності України залишався стабільно низьким, це фактично означає системну кризу легітимності політичного режиму, що проявляється у двох важливих аспектах:

1) низький рівень довіри громадян (наявність тенденцій до подальшого падіння) до базових інститутів політичної системи, що мають первинне джерело легітимності (отримують легітимізацію в результаті прямого волевиявлення населення) – Президент України, Верховна Рада України, політичні партії;

2) можливість зростання протестних настроїв в українському суспільстві, що проявляється в готовності брати участь у неінституціалізованих масових протестних акціях, метою яких є опір політиці органів державної влади [18, с. 775].

Нарешті, не можна залишити поза увагою міжнародний контекст, у якому відбуваються модернізаційно-інноваційні процеси. Домінуючою тенденцією розвитку світу останніми десятиріччями є глобалізація, яка стає вагомим викликом для національної держави.

Як відзначає В.Пироженко, нова геополітична ситуація, що визначається процесами глобалізації, викликає зміни в розумінні змісту понять «державна незалежність» і «державний суверенітет». Варто погодитися з принциповою тезою, що в епоху все інтенсивніших глобалізаційних процесів не існує абсолютно незалежних і суверенних держав, принаймні в тому сенсі, у якому їх розуміли в ХІХ і ХХ ст. Підтвердженням цього стає інтенсивний розвиток і зміцнення міжнародної правової системи, міжнародних (світових і регіональних) організацій, їх наднаціональних виконавчих органів. Останні все частіше перебирають на себе певні повноваження суверенної влади національних держав, зокрема, у сфері контролю за дотри-

манням прав людини, здійсненням і корекцією фінансових і, деякою мірою, інформаційних потоків, дотриманням представниками національної влади міжнародних правових норм, здійснення міжнародного арбітражу, судочинства щодо громадян інших держав і винесення судових вироків тощо [19, с. 128].

Згідно з висновками І.Алексеєнко, процес глобалізації у сфері політики породив абсолютно різні оцінки перспектив подальшого розвитку національних держав. Основним питанням, навколо якого сьогодні в політико-правовій науці розгортаються серйозні дискусії, стає питання про роль і місце національної держави в умовах політичної глобалізації. Поява нових суб'єктів світової політики – від міжнародної громадської думки і неурядових організацій до транснаціональних рухів і наднаціональних структур, розвиток системи міждержавних інститутів і міжнародного права, зникнення традиційних кордонів у сфері інформаційного і культурного обміну, поширення уніфікованої масової культури й етики – усе це знайшло відображення в ідеї «розмивання», «ерозії» суверенітету, що є однією з головних проблем сучасної політології [20, с. 138].

Можна, зрештою, погодитися з М.Михальченком, який підкреслює той факт, що новий етап глобалізації несе із собою мінімізацію впливу територіальних, культурних та інших кордонів. Національні органи влади не є «вільними арбітрами» у своїх країнах. Унаслідок цього міжнародний капітал справляє могутній вплив на внутрішню політику України [4, с. 14].

Ще однією глобальною тенденцією, що постає як зовнішній виклик для модернізаційно-інноваційного розвитку інституту державної влади, стає розгортання елементів постіндустріального суспільства. На думку Є.Ніколаєва, зв'язок постіндустріалізації з трансформацією держави слід розглядати за двома складовими. По-перше, державні інституції стають активним суб'єктом розбудови в тій чи іншій країні постіндустріального суспільства та економіки знань, з чим пов'язується необхідність упровадження нових форм інноваційної і технологічної політики. По-друге, сучасні постіндустріальні тенденції (а разом з ними й глобалізаційні, оскільки їх часто не можна відокремити) викликають зміну доступних державі інструментів впливу на суспільно-економічні процеси. Виникають нові завдання й умови, які політична влада має виконувати і враховувати. Тут маємо справу з державою як з об'єктом процесу переходу до постіндустріального суспільства [21, с. 144–145].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз сутності та змін, що відбуваються в державній владі сьогодні, дав змогу виявити основні перешкоди, що впливають на розвиток владних інститутів. Визначено, що за період становлення інститутів влади в Україні, зокрема дії всіх гілок влади, кардинальних позитивних змін не відбувається. Головною проблемою є постійне намагання урядовців змінити ключові положення Конституції України. Також зміни, що відбуваються, не забезпечують відкритість політичної системи, прозорість прийняття політичних

рішень. Це, у свою чергу, призводить до низького рівня виконавської дисципліни, повсюдного поширення корупції, неефективності технологій роботи адміністративного апарату, наявності великої кількості дублюючих і зайвих функцій в органах державної влади та породження недовіри до більшості державних інститутів з боку населення України. У перспективі подальших досліджень доцільно буде з'ясувати роль і місце національної держави в умовах політичної глобалізації, визначити етапи впровадження нових форм інноваційної і технологічної політики.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. Організоване суспільство / В. Андрущенко. – К., 2006.
2. Сучасна українська політика. Аналітичні доповіді Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2009. – 448 с.
3. Звіркowska В. Верховна Рада України в контексті політичного реформування / В. Звіркowska // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К. : Укр. центр політ. менеджменту, 2009. – Вип. 18. – С. 37–47.
4. Михальченко М. І. Чи пододала Україна роздоріжжя раціонального вибору? / М. І. Михальченко // Наук. зап. Ін-ту політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України. – К., 2008. – Вип. 42. – С. 7–15.
5. Пахарев А. Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні : навч. посіб. / А. Д. Пахарев. – К. : Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. – 182 с.
6. Гапоненко В. Суперечності інституту президентства: теоретичні засади та уроки для України / В. Гапоненко // Політ. менеджмент. – 2011. – № 5. – С. 110–116.
7. Парламент і парламентські вибори в Україні 2012 р.: політична ситуація, суспільні настрої та очікування : (аналіт. доп. Центру Разумкова) // Нац. безпека і оборона. – 2012. – № 7–8. – С. 2–80.
8. Павлова Л. І. Інститут парламентаризму в Україні та державах Центральної і Східної Європи: порівняльний аналіз / Л. І. Павлова // Гілея : наук. вісн. : зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 17. – С. 205–211.
9. Лещенко В. М. Особливості становлення української багатопартійності в умовах суспільної трансформації / В. М. Лещенко // Стратег. пріоритети. – 2009. – № 1. – С. 22–28.
10. Довгий С. В. Партиїний сегмент суспільства як чинник інституалізації влади в Україні / С. В. Довгий // Нова парадигма. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. – Вип. 52. – С. 139–148.
11. Бевз Т. А. Політичний процес в Україні: традиції й інновації політичної модернізації / Т. А. Бевз // Наук. зап. Ін-ту політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України. – 2011. – № 6. – С. 25–39.
12. Рудич Ф. М. Сучасні виклики, що постали перед владою: спроба політологічного аналізу / Ф. М. Рудич // Наук.

References

1. Andrushchenko V. Orhanizovane suspilstvo / V. Andrushchenko. – K., 2006.
2. Suchasna ukrainska polityka. Analitychni dopovidi Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy. – K. : IPIEND im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy, 2009. – 448 s.
3. Zvirkovska V. Verkhovna Rada Ukrainy v konteksti politychnoho reformuvannia / V. Zvirkovska // Suchasna ukrainska polityka. Polityky i politolohy pro nei. – K. : Ukr. tsentr polit. menedzhmentu, 2009. – Vyp. 18. – S. 37–47.
4. Mykhalchenko M. I. Chy podolala Ukraina rozdorizhzhia ratsionalnogo vyboru? / M. I. Mykhalchenko // Nauk. zap. In-tu polit. i etnonats. doslidzh. im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy. – K., 2008. – Vyp. 42. – S. 7–15.
5. Pakhariev A. D. Politychni instytuty i protsesy v suchasni Ukraini : navch. posib. / A. D. Pakhariev. – K. : In-t polit. i etnonats. doslidzh. im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy, 2011. – 182 s.
6. Haponenko V. Superechnosti instytutu prezydentstva: teoretychni zasady ta uroky dla Ukrainy / V. Haponenko // Polit. menedzhment. – 2011. – # 5. – S. 110–116.
7. Parlament i parlamentski vybory v Ukraini 2012 r.: politychna sytuatsiia, suspilni nastroi ta ochikuvannia : (analit. dop. Tsentru Razumkova) // Nats. bezpeka i oborona. – 2012. – # 7–8. – S. 2–80.
8. Pavlova L. I. Instytut parlamentaryzmu v Ukraini ta derzhavakh Tsentralnoi i Skhidnoi Yevropy: porivnialnyi analiz / L. I. Pavlova // Hileia : nauk. visn. : zb. nauk. pr. – Vyp. 17 – K., 2008. – S. 205–211.
9. Leshchenko V. M. Osoblyvosti stanovlennia ukrainskoi bahatopartiinosti v umovakh suspilnoi transformatsii / V. M. Leshchenko // Strateh. priorytety. – 2009. – # 1. – S. 22–28.
10. Dovhyi S. V. Partiinyi sehment suspilstva yak chynnyk instytualizatsii vlady v Ukraini / S. V. Dovhyi // Nova paradyhma. – K. : Vyd-vo NPU imeni M. P. Dragomanova, 2006. – Vyp. 52. – S. 139–148.
11. Bezv T. A. Politychnyi protses v Ukraini: tradytsii y innovatsii politychnoi modernizatsii / T. A. Bezv // Nauk. zap. In-tu polit. i etnonats. doslidzh. im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy. – 2011. – # 6. – S. 25–39.
12. Rudych F. M. Suchasni vyklyky, shcho postaly pered vladoiu: sprobа politolohichnoho analizu / F. M. Rudych // Nauk.

- зап. Ін-ту політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України. – 2012. – № 1. – С. 6–20.
13. *Дергачов О. П.* Проміжні результати державного будівництва / О. П. Дергачов // *Наук. зап. Ін-ту політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України.* – К., 2008. – Вип. 42. – С. 15–29.
 14. *Барановський Ф.* Спільність внутрішніх та євроінтеграційних потреб вдосконалення політичної системи України / Ф. Барановський // *Політ. менеджмент.* – 2008. – № 5. – С. 57–65.
 15. *Бойчук М. А.* Загрози демократичному розвитку України / М. А. Бойчук // *Нова парадигма.* – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – Вип. 102. – С. 52–59.
 16. *Бунецький Л. Л.* Інституційний дизайн сучасної української політики: криза ідентичності та конфлікт інтересів / Л. Л. Бунецький // *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї.* – К. : Укр. центр політ. менеджменту, 2010. – Вип. 19. – С. 120–136.
 17. *Фісун О. А.* Політичний режим України у порівняльній перспективі / О. А. Фісун // *Стратег. пріоритети.* – 2008. – № 1. – С. 5–12.
 18. *Мінєнкова Н. Є.* До проблеми легітимності державної влади у сучасній Україні / Н. Є. Мінєнкова, Д. М. Пидоненко // *Гілея : наук. вісн. : зб. наук. пр.* – К., 2013. – Вип. 71. – С. 772–776.
 19. *Пироженко В.* Національна консолідація в умовах обмеження державного суверенітету / В. Пироженко // *Політ. менеджмент.* – 2006. – № 6. – С. 128–143.
 20. *Алексеєнко І.* Національна держава: імператив трансформації / І. Алексеєнко // *Політ. менеджмент.* – 2009. – № 1. – С. 131–139.
 21. *Ніколаєв Є.* Постіндустріальний процес як виклик для інституту держави / Є. Ніколаєв // *Політ. менеджмент.* – 2008. – № 2. – С. 144–155.
13. Derhachov O. P. Promizhni rezultaty derzhavnoho budivnytstva / O. P. Derhachov // *Nauk. zap. In-tu polit. i etnonats. doslidzh. im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy.* – K., 2008. – Vyp. 42. – S. 15–29.
 14. Baranovskyi F. Spilnist vnutrishnikh ta yevrointehratsiinykh potreb vdoskonalennia politychnoi systemy Ukrainy / F. Baranovskyi // *Polit. menedzhment.* – 2008. – # 5. – S. 57–65.
 15. Boichuk M. A. Zahrozy demokratychnomu rozvytku Ukrainy / M. A. Boichuk // *Nova paradyhma.* – K. : Vyd-vo NPU im. M. P. Drahomanova, 2011. – Vyp. 102. – S. 52–59.
 16. Bunetskyi L. L. Instytutsiinyi dyzain suchasnoi ukrainskoi polityky: kryza identychnosti ta konflikt interesiv / L. L. Bunetskyi // *Suchasna ukrainska polityka. Polityky i politolohy pro nei.* – K. : Ukr. tsentr polit. menedzhmentu, 2010. – Vyp. 19. – S. 120–136.
 17. Fisun O. A. Politychnyi rezhym Ukrainy u porivnialnii perspektyvi / O. A. Fisun // *Strateh. priorytety.* – 2008. – #1. – S. 5–12.
 18. Minienkova N. Ye. Do problemy lehitymnosti derzhavnoi vlady u suchasni Ukraini / N. Ye. Minienkova, D. M. Pydonenko // *Hileia : nauk. visn. : zb. nauk. pr.* – Vyp. 71 – K., 2013. – S. 772–776.
 19. Pyrozhenko V. Natsionalna konsolidatsiia v umovakh obmezhenia derzhavnoho suverenitetu / V. Pyrozhenko // *Polit. menedzhment.* – 2006. – # 6. – S. 128–143.
 20. Alekseienco I. Natsionalna derzhava: imperatyv transformatsii / I. Alekseienco // *Polit. menedzhment.* – 2009. – #1. – S. 131–139.
 21. Nikolaiev Ye. Postindustrialnyi protses yak vyklyk dlia instytutu derzhavy / Ye. Nikolaiev // *Polit. menedzhment.* – 2008. – # 2. – S. 144–155.